

Excavacions arqueològiques a Júlia Libica

s'haurien d'incloure necessàriament els resultats de les investigacions iniciades en la dècada dels 90 a la vila i al castell, d'especial transcendència per a la recerca de la història de Llúvia.

No voldríem acabar, però, sense deixar constància que la pràctica totalitat de la recerca duta a terme en el període que ens ocupa té nom propi, atès que –amb tot el que això implica en qualsevol dels casos– durant molts anys dir «arqueologia a Llúvia» (i hom hi afegiria «a la Cerdanya», amb permís de P. Campmajó, D. Crabol i pocs investigadors més que hi intervingueren més puntualment, com M. Cura o J. Rovira) fou sinònim de dir «Josep Padró». I és per això que pensem que aquest volum no deixa de ser un petit homenatge a la seva constància professional i a la seva aportació personal a la història local i cerdana.

Oriol Mercadal

El cost d'una guerra

FÀBREGAS ROIG, Josep.
La Guerra Gran, 1793-1795. El protagonisme de Girona i la mobilització dels Miquelets.
Pagès Editors, 2000.

El tarragoní Josep Fàbregas Roig ens ofereix un segon lliurament de la seva tesi doctoral sobre la guerra que a final del mil set-cents enfrontà el Regne d'Espanya amb la República Francesa (1793-1795) i que tingué les comarques de l'actual demarcació de Girona com a protagonistes, en ser territori fronterer. No fou la darrera vegada: pocs anys després (1808-1814) les tropes napoleòniques castigaren un altre cop la població amb incendis de collites i de cases, pillatge, robatori de bestiar, violacions, assassinats...

L'obra, que ha comptat amb la col·laboració de l'Ajuntament de Girona en l'edició, es divideix en dos grans blocs, l'un que analitza els esdeveniments principals del conflicte armat i l'altre que estudia les aportacions econòmiques (via cadastre o vals reials) i militars (homes) del correigiment de Girona. La primera part constitueix una síntesi de la cronologia dels episodis bèl·lics més rellevants: el setge de Roses, la batalla del Fluvià, la conquesta de la Cerdanya i la rendició del castell de Sant Ferran de Figueres.

El llibre és atractiu pedagògicament a causa de

l'abundant cartografia de moviment dels exèrcits i d'aportacions econòmiques per zones. Les fonts documentals són sovint de primera mà, ja que l'autor no ha estalviat viatges a la recerca d'informació en arxius tant peninsulars com francesos. De Catalunya sobresurten els municipals de Girona, Barcelona i Sant Feliu de Guíxols, els comarcals de la Generalitat i els privats del Palau de Peralada (on es conserven diversos dietaris anònims de l'època) o del Palau Requesens (Centre Borja de Sant Cugat). De més enllà destaca l'escorcoll a Simancas, amb uns fons interessantíssims que convindria microfilm per acostar-los als investigadors i evitar costosos desplaçaments. No oblidem tampoc el meticolós buidatge d'hemeroteca, sobretot les capçaleres *Gazeta de Madrid* i *Diario de Barcelona*, a més de les col·leccions d'impresos. La bibliografia utilitzada és, com correspon a una tesi, prolífica i exhaustiva.

La segona part tracta la contribució del correigiment de Girona, amb sucoses comparacions amb la resta del Principat. Es detallen el total de voluntaris, de baixes, d'hospitalitzats per regiments, i no hi manquen estadístiques de l'armament d'artilleria, de la munició, de vestimenta, d'alimentació, de tributacions de cadastre i de defensa. El llibre, de fàcil lectura (no passa de les dues-centes pàgines), és una lliçó d'història que ens permetrà

endinsar-nos en la història militar de l'època moderna d'una manera entenedora, útil per als tallers d'història i professorat d'ensenyament. Esperem noves aportacions de les mans de Josep Fàbregas, a causa de l'enorme quantitat de material recollit.

Josep M.T. Grau i Pujol

Uns sarcòfags massa desconeguts

AMICH I RAURICH, Narcís M.
Els sarcòfags romans i paleocristians de Sant Feliu de Girona.
Col·lecció Patrimoni Cultural. Monografies Girona Ciutat, 1. Institut d'Estudis Gironins i Ajuntament de Girona. Girona, 2000.

L'Ajuntament de Girona i l'Institut d'Estudis Gironins han triat, per presentar com cal la col·lecció Patrimoni Cultural (Monografies Girona Ciutat) i per definir-ne sense embuts els objectius i l'estructura, un conjunt monumental únic, extraordinari, antic i quasi desconegut, que es conserva en un lloc molt cèntric i emblemàtic de la ciutat, el temple de Sant Feliu. Es tracta d'un grup esplèndid de vuit sarcòfags esculpats de marbre, versemblantment obrats a Roma entre el primer terç del segle III i el segon terç del segle IV, i que es troben encastats als murs del presbiteri de l'església, quatre al costat de l'Epístola i quatre més al de l'Evangeli.

El llibret, atractiu i còmode, d'una gran funcionalitat, pretén, amb rigor, coneixement de causa i intel·ligència, no solament oferir una descripció útil a tots aquells que es disposen a gaudir de la contemplació d'unes peces excepcionals, sinó també situar la troballa dins del context suburbà de l'antiga Gerunda tot inserint-la en el marc històric de l'època, i fer notar –insinuar, potser– l'originalitat i interès d'aquest conjunt d'origen misteriosos i mai del tot aclarit però que més que cap altra evidència ens informa del pes específic cada cop més gran de la ciutat a partir de l'antiguitat tardana i del paper determinant i prestigiós que hi exercí el culte al màrtir Feliu.

Narcís M. Amich, expert en la baixa antiguitat, ha fet un molt bon treball que s'acompanya amb un seguit d'il·lustracions, generoses i necessàries, que permeten fer-se una idea –només aproximada, això sí– del valor del grup. Una bibliografia justa i precisa situada al final del text facilita, al lector atent, la possibilitat d'aprofundiment en el tema i en l'època.

Aquest llibre omple amb dignitat un buit inexplicable pel que fa a posar a l'abast del ciutadà curiós i culte, del viatger il·lustrat, un conjunt escultòric de valor incalculable que, fins ara, ha estat poc o gens conegut pel gran públic. Només amb això ja n'hi hauria prou. I tanmateix, la precisió, claredat, elegància i rigor en fan una obra inestimable. Els sarcòfags de Sant Feliu bé s'ho mereixien.

J.M. Nolla

La veu de l'experiència

ALBERT I RIVAS, Lluís.
Nou tractat pràctic d'instrumentació per a cobla.
 CLIVIS Publicacions.
 Barcelona, 1999.

Segurament hi ha ben poques publicacions, a casa nostra, que vegin la llum al final d'una gestació tan llarga com en el cas d'aquesta obra de Lluís Albert. Més de quaranta anys madurant, enriquint-se de saber sardanístic, de la pràctica, la recerca i l'experimentació del seu autor bé deuen ser alguna garantia d'un resultat final satisfactori. Més, si es té en compte que és producte d'una de les veus més respectades entre les que es troben actualment en actiu dins el món de la sardana.

El perquè d'aquest origen tan reulat l'aclareix el mateix Lluís Albert de bon

principi: ell va ser un dels disset assistents al mític Curs d'Instrumentació per a Cobla convocat per la Institució Musical Juli Garreta el febrer de 1948. Les set lliçons de què constava van ser impartides per Joaquim Serra (1907-1957), aquest fill de Peralada empeltat a Barcelona, on assolí la consideració d'aristòcrata de la sardana, figura de referència en vida i lloada a bastament després d'una mort que va arribar massa d'hora. El contacte pedagògic amb el mestre Serra (que va ser complementat amb una conferència final de Ricard Lamote de Grignon) devia ser una d'aquelles experiències que marquen per sempre més. Tant és així que, encara avui, repassant les pàgines escrites per Lluís Albert, s'hi poden descobrir ressons dels temes desgranats per Joaquim Serra, que ell mateix va desplegar en el seu propi tractat, editat l'any de la seva mort. I va ser l'anunci d'aquesta publicació el que, per una mena de lleialtat respectuosa, va fer tirar enrere l'exalumne Lluís Albert en la seva intenció de donar a conèixer un tractat que hauria aparegut abans que el del mestre.

En tot cas, però, després de tant de temps, ens trobem davant d'una nova perspectiva, més evolucionada i, probablement, més madura, que va molt més enllà del que l'autor –excessivament humil– considera «només un apèndix pràctic» en relació amb el tractat de Serra.

NOU TRACTAT PRÀCTIC D'INSTRUMENTACIÓ PER A COBLA

LLUÍS ALBERT

Inclou CD amb 88 exemples i de sardanes i del nostre país.

L'actualització tècnica ha permès incorporar-hi la gravació en forma de CD de vuitanta-vuit exemples, enregistrats sota la direcció musical de Jordi León. Però també la dimensió que durant aquests anys transcorreguts ha anat adquirint la personalitat de Lluís Albert fa possible que tots els exemples ara presentats corresponguin, precisament, a sardanes i obres per a cobla que duen la seva signatura. Aquest aspecte, que a primera vista podria semblar un afany innecessari de protagonisme, confereix en canvi un valor afegit al nou tractat que –de ben segur– acabarà esdevenint imprescindible per copsar quin ha estat el llegat sardanístic d'aquest escalenc il·lustre, a banda d'altres aportacions al món musical gironí. Així doncs, aquesta obra fa honor a la novetat que n'anuncia el títol, però també a l'afany de claredat pedagògica que es palpa en les seves tres parts, fins a l'extrem de mostrar, en alguns casos, aquell regust de «recepta casolana» que permetrà